

Ehkäisevää päihdetyötä englantilaisittain

Terminaalissa on kuuma. Matkaan lähtijöitä on kerääntynyt lähtöportille. Nuorisotyöntekijöitä, ehkäisevää päihdetyössä ja kehittämistyössä toimivia ympäri Suomea. Mukana on myös opo ja erityisope. Osa on toisilleen tuttuja, osa tapaa nyt ensimmäistä kertaa.

MARI TAPIO teksti

Preventiimin ulkomaille vuoden-parin välein suuntautuvat tutustumismatkat ovat olleet suosittuja. Matkoilla tutustutaan kohdemaan nuorten parissa tehtävään ehkäisevään päihdetyöhön esittelyjen ja vierailujen kautta, tällä kertaa kohteena on Lontoo.

London Alcohol and Drug Policy Forum (LADPF)

Valtaisan rakennuksen kerrokseen ei mennä niin vain. Laukut käyvät skannerissa, kahvimukin saa pitää kädessä. 15 vuotta LADPF:ssa työskennellyt David MacIntosh viljelee kuivahkoa huumoria harmaassa puvussaan suuressa kokoushuoneessa. Kuva Lontoon päihdetilanteesta ei ole ruusuinen, vaikka kehitystä parempaan suuntaan onkin viime vuosina jonkin verran tapahtunut.

Nuorten päihdeneuvontapalveluihin on resursoitu MacIntoshin mukaan huonosti. Ehkäisevän päihdetyön koordinointi on epäjärjestelmällistä. Kunnissa ei ole työntekijöitä, joille ehkäisevä päihdetyö olisi suoraan nimetty. Lontoon tilanne päihdepalveluiden suhteen on kuitenkin parempi kuin muualla Englannissa.

Nuoriin kohdistuva päihdevalistus on pitkälti koulujen harjoilla. Osa on ottanut sen asiakseen hyvin, osassa kouluista aiheetta ei juuri käsitellä. Opettajaa pidetään silti parhaana päihdekasvattajana.

Päihdekasvatuksessa on hyvin samankaltaiset tavoitteet kuin Suomessa: nuorten elämäntaitoja, selviytymis- ja sosiaalisia taitoja tuetaan, jotta nuoret osaisivat tehdä hyvinvointia tukevia valintoja.

Kunnallisesta nuorisotyöstä on leikattu rajusti, nuorisotiloja suljettu. Erilaisten yhteisöjen ja järjestöjen ylläpitämiä youth clubbeja kuitenkin on. Nuorisotyötä tehdään usein vailla mitään kasvatusalan koulutusta, vapaaehtoisesti. Silloin päihdekasvatusosaamistakaan ei välttämättä ole.

”Osalla vanhemmista on edelleen uskomus, että lapset tulee totuttaa alkoholin käyttöön jo varhain kotona, jotta heidän maksansa vahvistuu”, MacIntosh kertoo. Toisaalta on myös huolta nuorten alkoholinkäytöstä, mutta koska juominen on

Preventiimin kokoama joukko nuorten parissa työskenteleviä tutustui ehkäisevään päihdetyöhön Lontoossa.

normi ja juomien myynti vapautunut, suhde alkoholiin on mutkikas.

Kuulostaa jotenkin tutulta.

Tutkittua tietoa ja tukevia ohjelmia

Seuraavana aamuna saavumme hikisen metromatkan jälkeen Mentorin, Ison-Britannian johtavan ehkäisevää päihdetyötä tekevän kansainvälisen järjestön tiloihin.

Mentorin ohjelmajohtaja Kate O'Brien painottaa kokonaisvaltaisen elämäntilanteen ja hyvinvoinnin näkökulmia. Mentorin päihdekasvatusohjelmia yhdistää se, että niiden vaikuttavuutta on tutkittu. Sana evidence-based toistuu usein. Alcohol and Drug Education and Prevention Service (ADEPIS) -palvelun tietokantaan on koottu vain tietyt standardit täyttävät ja arvioituja päihdekasvatusohjelmia. Toisaalta tutkimus voi perustua vain muutaman koulun kokemuksiin.

Mietin, ettei Suomessa juuri ole tutkittuja päihdekasvatusohjelmia, ellei menetelmiä kehittäneiden hankkeiden ja toimijoiden sisäistä arviointia lasketa. Suomessa ammattilaiset tosin tekevät enemmän ehkäisevää päihdetyötä, ovat koulutettuja ja tietävät jo hyvin, millainen työ on laadukasta.

Young ADDACTION -järjestön Nick Hickmott avaa RiskKit-ohjelmaa, joka keskittyy riskiehkäisyyn, nuoriin, joiden nähdään

kaipaavan erityistä tukea esimerkiksi päihteidenkäytön takia. Nuoret valitaan kouluissa seulontakyselyllä ryhmiin, jotka tapaa 8 kertaa. Ryhmissä keskustellaan hyvinvoinnista, tunteista, seksistä ja päihteistä. Tarvittaessa nuorelle etsitään ohjelman jälkeen hänelle sopivaa tukea. Ohjelma tuntuu tehoavan hyvin. 65 prosenttia nuorista vähensi ohjelmaan osallistumisen jälkeen alkoholinkäyttöään ja 28 prosenttia huumeiden käyttöä. Ohjelmassa ei sinällään ole meille mitään uutta, mutta hyvin strukturoidulta se tuntuu verrattuna moneen kotimaiseen käytäntöön.

Päivän viimeinen esiintyjä Steve Curtis on rento ja kokenut. 30 vuotta nuorisotyötä erityisesti nuorten osallisuuden parissa kuuluvat puheessa. Curtis toimii Alcohol Concern -järjestössä, joka keskittyy alkoholihaittojen vähentämistä koskeviin kampanjoihin. Järjestöllä oli aiemmin 80 työntekijää, nyt koko maassa on rahoituksen vähennyttyä enää 12. Intohimoisen työntekijän ja aktivistin äänestä kuuluu pettymys ja huoli, kun hän kertoo, että nyt alkoholiyhtiöt tekevät lehtisiä alkoholihaittoista. Tämän vaikuttavuus ei vakuuta vanhaa tekijää.

Nuoret rikoksentehtävät toteuttavat järjestön tuella osallisuusprojekteja, joissa tavoitteena on, ettei alkoholi enää veisi nuoria rikoksen teille. Nuoret tuottavat omaa arkea ja muita heille läheisiä aiheita koskevaa materiaalia, joka esitetään päättäjille ja pormestareille.

Toinen toimintamuoto on YAAC, jossa nuorista koostuva raati arvioi alkoholimainontaa ja ”ilmiantaa” selkeästi nuorille suunnatut mainokset. Englannissa alkoholimainonta nuorille ja urheilun yhteydessä on kielletty, mutta pykälää kiertetään paljon. Tervehenkisiä nuoria tavoitellaan erikoisin keinoin alkoholijuomien pariin. Vai miltä kuulostaa mainos, jossa keuhataan, että viinapaukussa on itseasiassa vähemmän kaloreita kuin banaanissa?

Curtis värittää puhettaan suorilla kannanotoilla alkoholipoliittikkaan ja rakenteellisiin ongelmiin. Alkoholien saatavuuden helpottaminen on johtanut alkoholihaittojen lisääntymiseen. Kaupoista saa huokeasti ”limuviinoja”, kolmen litran pullo irttoa parilla punnalla. Curtis suostuu myös yliopistoja, jotka tukevat taloudellisesti kampuksilla sijaitsevia ravintoloita. Juominen on opiskelijalle erityisen edullista.

”Miltä kuulostaa mainos, jossa keuhataan, että viinapaukussa on vähemmän kaloreita kuin banaanissa?”

Miljoonakaupungin mitalla

Suurkaupungin mittakaava avautuu, kun selviää, että yksin viimeisen päivän kohteemme Camdenin, alueella asuu noin 230 000 asukasta, joista 13–19-vuotiaita on noin 16 000. Lisäksi alue vetää viikonloppuisin noin 100 000 ihmistä viihtymään vakiasukkaiden lisäksi. Camden Marketille tullaan myös huumeiden takia. Erityisesti muuntohuumeita on valtavasti kaupan.

FWD (Forward) on Camdenin alueen monialainen 8 hengen tiimi, jonka päätehtävänä on tukea alueen alle 25-vuotiaita päihteitä käyttäviä nuoria. Tiimi tekee erityisesti riskiehkäisyä. Käytettävissä on viikoittain myös psykiatri. Työntekijät menevät sinne, missä nuoret ovat – kaduille, nuorisotaloihin ja hostelleihin. Toimintatapa vertautuu osin suomalaisen etsivään nuorisotyöhön.

FWD:n työ on tiedonjakoa, neuvontaa, pitkäjänteistä yksilötyötä sekä vanhempien ja ammattilaisten konsultointia ja koulutusta. Työtä tehdään myös kouluissa – jos ne ottavat heidät vastaan. Osa kieltäytyy vedoten siihen, että päihdeasiat ovat jo hallinnassa. Camdenissa sosioekonomiset erot ihmisten välillä ovat suuria, multimiljonääreistä todella köyhissä oloissa eläviin. Päihteisiin liittyvät ongelmat, kuten ehkäisevä työkin, ovat erilaisia bilehuumeita käyttävillä klubbaajilla ja toisaalta asunnottomilla tai jenginuorilla.

Lyhyellä matkalla ehtii kuulla ja nähdä vain vilauksia maan päihdetilanteesta ja ehkäisevästä työstä. Huomaan miettiväni, miten ehkäisevää työtä tehdään Englannin idyllisellä maaseudulla – millainen päihdekulttuuri siellä nuoria ympäröi?

Ensimmäistä kertaa Preventiimin kv-tutustumismatkalla olleelle kaikki on ollut kiintoisaa, etenkin verkostoituminen muiden osallistujien kanssa. Reissulaiset vaihtavat yhteystietoja, lupaavat palata asiaan ammatillisissa merkeissä.

Mietin vielä Lontoon kokemuksia. Olisiko meillä opittavaa työn vaikuttavuuden arvioinnista ja tutkimisesta? Miten osaaamista verkossa tehtävästä työstä voisi jotenkin viedä Britteihin, tässä kun tunnumme olevan heitä nyt edellä? Entä työ maaseudulla?

Matkalaisten Facebook-ryhmään tulvii iloisia kuvia reissusta. Arkeen tottuminen vie taas hetken. Hyvin me täällä vedetään.

Kirjoittaja Mari Tapio on opintovapaalla suunnittelijan tehtävästä Preventiimissä, valtakunnallisessa nuorisotalon ehkäisevän päihdetyön osaamiskeskuksesta.

► www.preventiimi.fi